

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 1996-1997

18 juni 1997

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR LEEFMILIEU EN NATUURBEHOUD

Interpellatie van de heer Johan Malcorps tot de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling, over het uitzetten van genetisch gemodificeerde organismen in Vlaanderen

Interpellatie van mevrouw Cecile Verwimp-Sillis tot de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling, over de milieureglementering met betrekking tot luchthavens

Interpellatie van mevrouw Cecile Verwimp-Sillis tot de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling, over de gewestelijke aspecten van de problematiek inzake radioactief afval uit de biomedische wereld

Interpellatie van de heer Freddy De Vilder tot de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling, over het uitblijven van een decretale onderbouw voor het integraal waterbeheer en het rivierbeleid

Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud

Woensdag 18 juni 1997

VOORZITTER : De heer Dirk Van Mechelen

– *De interpellatie wordt gehouden om 10.22 uur.*

Interpellatie van de heer Johan Malcorps tot de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling, over het uitzetten van genetisch gemodificeerde organismen in Vlaanderen

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Malcorps tot de heer Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling, over het uitzetten van genetisch gemodificeerde organismen in Vlaanderen.

De heer Malcorps heeft het woord.

De heer Johan Malcorps : Mijnheer de minister, geachte collega's, het inbrengen van genetisch gemodificeerde organismen in het leefmilieu is een belangrijk nieuw gegeven voor het Vlaamse milieubeleid. Men kan immers spreken van een nieuw soort van potentiële biologische vervuiling, in de plaats van chemische vervuiling, met name vervuiling die zich kan verplaatsen of zelfs vermenvuldigen. Een zorgvuldige afweging van milieurisico's moet dan ook centraal staan bij elk toelatingsbeleid voor het afleveren van vergunningen voor onderzoekscentra en zeker voor veldproeven.

Bioveiligheid heeft alles te maken met veiligheid voor het leefmilieu. Zij die vandaag stellen dat de milieubeweging ten onrechte voorbehoud maakt bij nieuwe risico's die tot stand komen door de stormachtige ontwikkeling van de biotechnologie, verwijs ik graag naar soortgelijke reprimandes die de groenen te horen kregen toen ze jaren geleden waarschuwden voor mogelijke gevaren van kernenergie.

Er is nog een belangrijke parallel met de nucleaire risico's, zonder dat men ze helemaal kan vergelij-

ken. Net zoals voor de nucleaire risico's zullen de gewesten wat de biotechnologische risico's betreft grotendeels buitenspel staan, ook al gaat het om een van de belangrijkste problemen van veiligheid en milieu waarmee onze samenleving wordt geconfronteerd.

Het omspringen met genetisch gemodificeerde organismen is sinds 1990 geregeld via twee Europese richtlijnen. Dat is met name richtlijn 90/219 in verband met het beperkt gebruik van deze organismen. Deze richtlijn slaat vooral op het gebruik binnenshuis, in laboratoria dus, en ressorteert onder de verantwoordelijkheid van de gewesten. Deze moeten daarvoor wel een beroep doen op de technische kennis van het federale Pasteurinstituut. In Vlaanderen is deze richtlijn omgezet in Vlarem 2 bis.

De tweede richtlijn 90/220 handelt over de doelbewuste introductie van genetisch gemodificeerde organismen in het milieu. Deze tweede richtlijn gaat over veldproeven en over de commerciële aanwending van genetisch gemanipuleerde producten. Deze bevoegdheid wordt federaal geclaimd, maar de gewesten zijn ook betrokken partij en de richtlijn moest geïmplementeerd zijn in oktober 1991.

Om deze twee richtlijnen – vooral de tweede – integraal om te zetten in Belgisch recht, is een samenwerkingsakkoord nodig tussen de federale overheid en de gewesten. Dit samenwerkingsakkoord betreffende de administratieve en wetenschappelijke coördinatie inzake bioveiligheid is al sinds 1990 hangende. De regeringen bereikten een akkoord op 19 mei 1995, maar ze hadden nog twee jaar nodig om de weg naar hun respectievelijke parlementen te vinden, en dit na een lichte aansporing van de Raad van State.

In het Waalse Gewest werd een decreet tot goedkeuring van dit akkoord vorige maand al behan-

Malcorps

deld en goedgekeurd. In het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest werd een ontwerp van ordonnantie neergelegd. Op federaal niveau werd de wet op niveau van de ministerraad goedgekeurd op 25 april en zou deze ook kortelings worden voorgelegd aan het parlement. Enkel in het Vlaams Parlement hebben we nog niets mogen vernemen van dit belangrijke samenwerkingsakkoord. Ik kan alleen maar vaststellen dat Vlaanderen en het Vlaams Parlement achter de feiten aanhollen.

Nochtans is het niet zo dat het probleem van de bioveiligheid zich in Vlaanderen minder zou stellen dan in andere gewesten. Integendeel, we weten allen dat Vlaanderen aan de spits staat in het biotechnologisch onderzoek. Mochten we het vergeten, dan zal de Vlaamse minister-president niet nalaten ons daaraan te herinneren.

De laattijdige behandeling van dit samenwerkingsakkoord over de bioveiligheid, mijnheer de minister, is geen alleenstaand feit. Het blijkt dat in Vlaanderen een grote terughoudendheid heerst ten aanzien van regelgeving inzake en controle op het werken met genetisch gemodificeerde organismen. Dit wordt snel duidelijk als we even een kort bilan opmaken van de concrete toepassing in Vlaanderen van de eerste richtlijn in verband met de genetisch gemodificeerde organismen in laboratoria. Het Vlarem-hoofdstuk 5.51 wordt nauwelijks toegepast.

In Wallonië werden in het verlengde van de richtlijn 90/219 al honderd dossiers voor vergunningsaanvragen ingediend voor genetisch gemodificeerde organismen, en ook voor pathogene organismen. Het Waals Gewest stelde een duidelijke deadline voor het indienen van dossiers. Verscheidene bedrijven werden aangeschreven en aangemaand. In Vlaanderen werden bij het Pasteurinstituut welgeteld negentien dossiers ingediend sinds juli 1995. Men schat dat het in werkelijkheid minstens om 150 dossiers moet gaan en dat er nu slechts voor 5 percent van de reëel vergunningsplichtige activiteiten een aanvraag binnen is.

Voor de universitaire onderzoekscentra lappen de regelgeving aan hun laars en zouden wars zijn van elke bevoogding terzake, zeker als die van een federale instantie afkomstig is. De KU Leuven zou daarbij de kroon spannen. De industriële onderzoekscentra in Vlaanderen zouden iets meer discipline aan de dag leggen onder meer onder druk van het Vlaamse Instituut voor Biotechnologie.

Van een achterstand gesproken. In Vlaanderen is op dit ogenblik weinig of geen zicht op de behandeling van genetisch gemodificeerde organismen binnen diverse onderzoekscentra. Gezien de problemen over de statuten en de honorering van de onderzoekers en het voortdurend wisselen van onderzoekers in universitaire onderzoekscentra, is het zeker niet onmogelijk dat risico's ontstaan door een gemis aan ervaring.

Mijnheer de minister, bij het interpellatieverzoek dat ik indiende, heb ik naar deze problematiek niet rechtstreeks verwezen. Naar aanleiding van een bezoek aan het Pasteurinstituut, bleek dit evenwel het meest prangende probleem te zijn. Ik verontschuldigd me omdat ik dit nu mee in de interpellatie verwerk. Als u hier vandaag niet op kunt antwoorden, kan dit hopelijk later wel. Ik meen dat we hierover duidelijkheid moeten hebben, alvorens we in deze commissie de bespreking aanvatten van een akkoord over bioveiligheid.

In de rest van mijn betoog wil ik me beperken tot de toepassing van richtlijn 90/220, over de introductie van deze organismen in het milieu. Daarbij loop ik al een beetje vooruit op de bespreking van het akkoord, die naar ik hoop binnenkort in deze commissie zal plaatsvinden. Dit is nodig voor een goed begrip van de manier waarop deze soort van dossiers gedurende de voorbije jaren zijn behandeld. Hierbij werd op zuiver informele basis zonder echt legistische grondslag de aangekondigde reglementering alvast toegepast. Eerst was er een informele toepassing van de Europese richtlijn 90/220 zelf, nadien van het door de regeringen maar nog niet door de parlementen goedgekeurde samenwerkingsakkoord. Dat was een soort van voorlopige gebruikstoelating.

Eerst iets over het samenwerkingsakkoord. Eigenlijk wordt het hele vergunningenbeleid inzake vrijzetting van genetisch gemodificeerde organismen gedelegeerd naar de federale overheid, met name het departement Landbouw. Of dit in het kader van de omzetting van de Europese richtlijnen zo evident is, is discutabel, gezien de sterke nadruk in beide richtlijnen op de leefmilieuaspecten, die duidelijk tot de gewestbevoegdheden behoren. Opmerkelijk is bovendien dat waar de richtlijnen aanvankelijk waren omgezet in Vlarembevelingen, het gedeelte dat te maken had met 19/220 integraal uit Vlarem werd gelicht. Dit gebeurde na een klacht van de federale landbouwminister bij de Raad van State. Dit is begrijpelijk voor het hoofdstuk C van deze richtlijn, dat gaat over commercialisering van producten, maar niet voor hoofdstuk B. Dat gaat over het inbrengen van genetisch

Malcorps

gemodificeerde organismen in het milieu via veldproeven, dus een nieuwe vorm van biologische emissies.

Ook de Mina-raad wees in haar advies op het feit dat het om een nieuw soort emissies gaat. Dit geldt allicht voor het gebruik van genetisch gemodificeerde organismen in labo's, klinieken, serres of industrie en zeker voor het gebruik op het veld. De scheidingslijn is overigens zeer dun. Vrijzetting in serres valt onder richtlijn 219. Op het moment dat er bij wijze van spreken een venster openstaat, is richtlijn 220 van kracht.

Ik wens hier geen communautaire polemieken te beginnen. Ik ben bezorgd over de bewaking van het aspect veiligheid voor mens en milieu. Het gevaar is reëel dat met mogelijke milieu-effecten in de nu overeengekomen procedure veel te weinig rekening zal worden gehouden.

Ik haal hier twee concrete voorbeelden aan. De gewestminister voor Leefmilieu wordt slechts zijdelings betrokken bij de toelating voor een veldproef. Hij krijgt van de federale ambtenaar enkel een samenvatting van niet-vertrouwelijke gegevens van de betreffende dossiers. Federale ambtenaren beslissen dus wat de Vlaamse minister voor Leefmilieu en zijn administratie mogen ontvangen. Hij krijgt bovendien nauwelijks tijd om te beslissen. Als de bevoegde gewestminister niet binnen een periode van tien dagen na goedkeuring van het dossier op federaal niveau schriftelijk bezwaar aantekent, gaat men uit van een stilzwijgende instemming.

Als de Bioveiligheidsraad ten gronde over de vraag debiteert, is er wel een gewestelijk milieuambtenaar bij betrokken. De raad is echter vooral samengesteld uit vertegenwoordigers van de federale ministeries. Onder meer daardoor dreigt het gevaar dat het afwegen van milieurisico's veel te beperkt gebeurt binnen de Bioveiligheidsraad. De ecologische risico's, of beter de nieuwe vormen van biologische vervuiling verbonden aan het uitzetten van transgene planten, worden nauwelijks behandeld of ze worden geminimaliseerd. Ik denk hier bijvoorbeeld aan de verspreiding van transgene planten zelf, de uitkruising van wilde variëteiten, het gevaar van een horizontale gentransfer en vooral het probleem van de snelle opbouw van natuurlijke resistentie.

Hetzelfde geldt voor de risico's die verbonden zijn aan het gecombineerd gebruik van herbicidenresis-

tente planten en de herbiciden zelf. Het gevaar dat grotere hoeveelheden worden gebruikt en dat nieuwe herbiciden worden verspreid, is reëel.

Dat het per se om milieuvriendelijker bestrijdingsmiddelen gaat, is een fabeltje. Zo wordt soja resistent gemaakt voor het herbicide Roundup, en meer bepaald voor het actief bestanddeel ervan, namelijk glyfosaat. Recent werd door onderzoekers aangetoond dat glyfosaat belangrijke oestrogene effecten heeft en een aantoonbare vermindering veroorzaakt van zaadcellen bij dieren. Dit is een duidelijk voorbeeld dat gentechnische manipulatie van planten niet tot wonderoplossingen leidt.

Een oordeelkundige afweging van gezondheids- en milieurisico's voor de genetisch gemodificeerde organismen zelf en de wijze waarop ze worden ingezet, is dus absoluut noodzakelijk. De lichtzinnigheid waarmee een en ander in Vlaanderen onder andere door het Vlaams Instituut voor Biotechnologie wordt behandeld, is onaanvaardbaar. In een rapport van het VIB staat bijvoorbeeld letterlijk, en ik citeer: Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat glyfosaat geen enkel effect heeft op insecten, vogels, dieren of mensen. Einde citaat. Dit is dus een leugen. Tenzij men niet beter weet, en dan is de zaak nog ernstiger.

Dit alles is niet allemaal toekomstmuziek. Bij mijn weten vonden er tussen 1992 en 1996 reeds ongeveer zeventig veldproeven plaats in Vlaanderen. Voor 1992 waren er dat ongeveer dertig. Het experimenteren met het vrijzetten van genetisch gemodificeerde organismen in Vlaanderen is dus niet nieuw. Daarbij wordt tot op vandaag een voorlopige procedure toegepast. Alvorens we iets voor de toekomst vastleggen, is het van groot belang van de minister te vernemen hoe deze procedure in het recente verleden verliep, hoe ze op dit ogenblik verloopt, in welke mate het Vlaams Gewest, de minister voor Leefmilieu en de aspecten van milieuveiligheid hier concreet bij betrokken waren en zijn.

Voor zover ik weet, werd de hele vergunningsprocedure voor juni 1995 louter op federaal niveau afgehandeld door het IHE en door mensen van het ministerie van Landbouw, en kwamen de gewesten, die nochtans bevoegd zijn voor leefmilieu, er niet aan te pas. Sinds juni 1995 is er wel een consultatie van de gewesten voorzien, omdat men sindsdien het door de gewestregeringen gesloten maar door de gewestparlementen nog niet ondertekend samenwerkingsakkoord volgt. Naar ons aanvoelen woog het milieuargument in de afhandeling van de reeds toegestane veldproeven nauwelijks door. In

Malcorps

het begin werden overigens vergunningen toegestaan zonder dat er zelfs een Bioveiligheidsraad voorhanden was. Sinds kort beschikken we over een voorlopige Bioveiligheidsraad, maar ook die biedt weinig garanties.

Daarom wens ik de minister vier concrete vragen te stellen. Wanneer wordt het samenwerkingsakkoord via een decreet voorgelegd aan het Vlaams Parlement en waarom wordt hier zo lang mee getalmd ?

Is de minister van mening dat dit akkoord voldoende garanties bevat voor de afweging door de gewesten voor het leefmilieu van genetisch gemanipuleerde organismen zelf of van andere stoffen – zoals herbiciden – die in combinatie met deze organismen worden gebruikt ? Welke ervaringen heeft hij met de nu lopende voorlopige procedure : wordt hij voldoende geïnformeerd en heeft hij voldoende tijd om een gedegen oordeel te vellen ? Hoeveel adviezen heeft hij concreet uitgebracht en wordt met zijn adviezen rekening gehouden ?

Hoeveel veldproeven vonden er volgens de minister reeds plaats in Vlaanderen ? Heeft de minister zicht op proeven die door Vlaamse centra gebeuren in het buitenland ? Op welke wijze was de minister bij het toelaten van de veldproeven in Vlaanderen betrokken ? Werden er controles uitgevoerd en door wie ? Hoeveel aanvragen werden op basis van milieargumenten niet toegestaan ?

Heeft de minister kennis van onderzoekscentra die zonder enige toelating genetisch gemanipuleerde organismen hebben vrijgezet in de natuur in Vlaanderen ? Zo ja, is hij hiertegen opgetreden ?

De voorzitter : Minister Kelchtermans heeft het woord.

Minister Theo Kelchtermans : Mijnheer de voorzitter, collega's, u zult het met mij eens zijn dat dit een interessante maar ook bijzonder technische interpellatie is over een totaal nieuwe ontwikkeling die, zoals de heer Malcorps zegt, zeer expansief is en waarvoor de regelgeving in volle ontwikkeling is. Het Vlaams Parlement wordt binnenkort betrokken bij de discussie als het ontwerp van decreet waarover nu geïnterpelleerd wordt, in deze commissie wordt besproken.

Het door de Vlaamse regering principeel goedgekeurde ontwerp van samenwerkingsakkoord tussen de federale staat en de gewesten betreffende

de administratieve en wetenschappelijke coördinatie inzake de bioveiligheid werd reeds, conform de richtlijnen van de omzendbrief van 1996, overgemaakt aan het Vlaams Parlement op 22 januari 1997. Op 16 juni 1997 werd het ontwerp van decreet, de daarbijbehorende memorie van toelichting en een ondertekend exemplaar van het samenwerkingsakkoord ter goedkeuring overgemaakt aan het Vlaams Parlement. De Mina-raad gaf op 7 juli 1994 een advies inzake de maatschappelijke en de milieuaspecten die zijn verbonden aan de activiteiten met genetisch gemanipuleerde organismen en micro-organismen. Over het samenwerkingsakkoord zelf werd geen bijkomend advies gevraagd. Daarover was al een uitvoerig advies ter beschikking gesteld. Ook aan de SERV werd geen advies gevraagd.

De Dienst Bioveiligheid en Biotechnologie van het Wetenschappelijk Instituut voor Volksgezondheid Louis Pasteur (WIV) – het vroegere IHE – evalueert elke aanvraag tot toelating voor veldproeven en vrijzetting van GGO's. In Vlaanderen gebeurden tussen 1986 en 1991 30 veldproeven, en tussen 1992 en 1996 67. Tussen 1992 en 1996 werden 67 proeven uitgevoerd door drie Vlaamse bedrijven en instellingen buiten Vlaanderen. Mijnheer Malcorps, u hebt zonet uw twijfels geuit over de juistheid van deze cijfers, maar dit zijn de cijfers waarover ik beschik.

De heer Johan Malcorps : Dat heb ik niet gezegd.

Minister Theo Kelchtermans : Ik had de indruk dat u zei dat er nauwelijks werd gerapporteerd, en dat u daarom twijfels had over de ons ter beschikking gestelde cijfers.

De heer Johan Malcorps : Ik zal daar straks nog op terugkomen.

Minister Theo Kelchtermans : De procedure voor de toelatingen van veldproeven en vrijzettingen, zoals bepaald in het samenwerkingsakkoord, wordt tot nu toe slechts in beperkte mate toegepast. Het Vlaams Gewest wordt op de hoogte gebracht van de aangevraagde proeven en ontvangt een kopie van het advies van de Dienst Bioveiligheid en Biotechnologie. Deze dienst evalueert ook elk dossier op zijn effecten op het leefmilieu.

Volgens het samenwerkingsakkoord wordt de toelating voor de veldproeven en voor de vrijzettingen gegeven door de minister van Landbouw, op advies van de Bioveiligheidsraad, maar met een mogelijk vetorecht van de gewesten. Momenteel worden deze adviezen opgemaakt door de Dienst Biovei-

Kelchtermans

ligheid en Biotechnologie (DBB) van het WIV. Artikel 19 van het samenwerkingsakkoord bepaalt dat het personeel van het WIV dat bevoegd is voor de bioveiligheid, de bevoegdheden van de Raad tijdelijk overneemt tot op het tijdstip dat de Bioveiligheidsraad zelf is opgericht.

Tot nu toe heeft het Vlaams Gewest geen controles uitgevoerd. Volgens artikel 4 van de richtlijn 90/220 EEG wijst de lidstaat de bevoegde instantie of instanties aan die worden belast met de uitvoering van de richtlijn. Dit artikel bepaalt ook dat de lidstaten erop toezien dat de bevoegde instantie in voorkomende gevallen inspecties organiseert en andere controlemaatregelen treft om ervoor te zorgen dat aan de bepalingen van deze richtlijn wordt voldaan. Aangezien de toelatingen voor de veldproeven en voor de vrijzettingen door het ministerie van Landbouw worden gegeven, is dit ook de bevoegde instantie voor het uitvoeren van de controles.

Tot nog toe vonden er geen reële vrijzettingen door onderzoekscentra plaats zonder toelating. Wel zijn er enkele dossiers in voorbereiding. Zo heeft bijvoorbeeld de KU Leuven contact opgenomen met de DBB om een dossier voor te bereiden over transgene appels. De proeven die de KU Leuven al heeft uitgevoerd, werden in kassen verricht. Ze vallen dus niet onder de toepassing van de eerder vermelde richtlijn, maar moeten wel beantwoorden aan het volgens hoofdstuk 5.51 van Vlarem ingeperkte gebruik. Aangezien de uiteindelijke toelatingen voor doelbewuste introducties volgens de bepalingen van het samenwerkingsakkoord worden afgeleverd door de federale overheid, ligt de bevoegdheid om tegen eventuele misbruiken op te treden bij de federale controlediensten.

Het samenwerkingsakkoord biedt de gewesten de mogelijkheid elke beslissing die een impact heeft op het leefmilieu, bij te sturen of zelfs tegen te houden, als dit nodig mocht zijn. Bovendien neemt de DBB bij zijn evaluatie de eventuele effecten op het leefmilieu nauwkeurig onder de loep. In verband met de afweging van de risico's van andere stoffen, zoals herbiciden in combinatie met de GGO's, beogen de richtlijnen waarop het samenwerkingsakkoord stoelt, enkel de impact van het GGO op het leefmilieu en niet zijn neveneffecten, zoals het gebruik van herbiciden. De omzetting van de zogenaamde herbicidenrichtlijn gebeurt door de federale overheid. De zogenaamde wettelijke grijze zone die zo tussen de twee richtlijnen bestaat, zou kunnen worden weggewerkt via de evaluatie van der-

gelijke dossiers in de Bioveiligheidsraad. De federale overheid blijft ook nog steeds in gebreke bij de omzetting van de richtlijn 90/220 EEG.

De voorzitter : De heer Malcorps heeft het woord.

De heer Johan Malcorps : Mijnheer de minister, er zijn inderdaad twee richtlijnen die een rol spelen in deze materie van de GGO's : in laboratoria en in veldproeven. U hebt het in uw antwoord vooral over het gebruik in veldproeven. Het Pasteurinstituut heeft me iets zeer belangwekkend gemeld over het gebruik van GGO's en van pathogene organismen in laboratoria. Volgens dat instituut heeft Vlaanderen hier een grote achterstand. Ik heb zonet verwezen naar het aantal dossiers. Men schat dat een 150-tal dossiers zou moeten worden ingediend, met een 800-tal activiteiten. Daarvan zijn er maar negentien ingediend. Dit komt neer op 5 percent van de activiteiten. In Wallonië heeft men alle bedrijven aangeschreven die hieronder zouden kunnen vallen, op aandringen van het Pasteurinstituut. Op die manier is men erin geslaagd honderd dossiers te behandelen. Het gaat niet over veldproeven, maar over laboratoria. Er is dus toch een ernstige achterstand.

Ik wil hierover een schriftelijke vraag indienen, omdat ik deze vraag niet had aangekondigd. Dit zou toch dringend moeten worden nagekeken.

Minister Theo Kelchtermans : Als ik u goed begrijp, suggereert u om contact op te nemen met het Pasteurinstituut, om een juiste inventarisatie van het probleem te krijgen. Ook moet er meer inventarisatie komen en moeten we een gelijkaardige instructiebrief voor de bedrijven publiceren, waardoor zou deze inventarisatie nauwkeuriger zou gebeuren. Is dat uw vraag ?

De heer Johan Malcorps : Inderdaad. Voor een dergelijk nieuw probleem, dat de nodige implicaties met zich brengt, is het ontoelaatbaar dat op dit moment de nieuwe richtlijnen voor de laboratoria niet echt worden toegepast. We hebben er geen kijk op hoe wordt omgesprongen met genetisch gemodificeerde organismen in al die laboratoria. Ik geef wel toe dat het Pasteurinstituut soms een ruime definitie hanteert.

De voorzitter : Mevrouw Verwimp heeft het woord.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Het verbaast me dat de minister tot de bevinding komt dat het raadzaam is contact op te nemen met het Pasteurinstituut. Die contacten moeten er toch zijn ? Ik neem

Verwimp-Sillis

aan dat die mensen ook subsidie krijgen van het Vlaams Gewest.

Minister Theo Kelchtermans : De contacten zijn er, maar niet alle problemen worden systematisch gemeld. Hier hebben we een aantal aanduidingen dat er zich een probleem voordoet. Met de mensen van het Pasteurinstituut zullen wij het specifiek over dit probleem hebben en overleggen hoe we een aantal maatregelen kunnen nemen om tot een oplossing te komen. Er zijn zeker regelmatige contacten. Dit wil echter niet zeggen dat bij ieder contact iedereen al zijn geheimen prijsgeeft.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van mevrouw Cecile Verwimp-Sillis tot de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling, over de milieureglementering met betrekking tot luchthavens

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Verwimp tot de heer Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling, over de milieureglementering met betrekking tot luchthavens.

Mevrouw Verwimp heeft het woord.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik moet misschien even een rechtzetting doen. Deze interpellatie is eigenlijk het tweede deel van een gemeenschappelijke interpellatie die ik had ingediend naar aanleiding van de problemen die rijzen rond de luchthaven van Zaventem. Het luik van de milieu-problematiek is natuurlijk ruimer dan enkel de luchthaven van Zaventem. Misschien heb ik u misleid door de titel. Ik wil dit graag bij deze rechtzetten.

Eerst wil ik ingaan op het specifieke probleem van de luchthaven van Zaventem. De federale overheid en de Regie der Luchtwegen zijn samen verantwoordelijk voor het exploiteren van Brussel-Nationaal. Beide instanties doen alsof ze alles te zeggen hebben over Zaventem en ook over de ruime omgeving ervan. Het gaat zelfs zover dat de Regie der Luchtwegen regels oplegt, waarbij bijvoorbeeld bebossing of een duivenhok in een bepaald gebied wordt verboden. We leiden daaruit af dat de

Vlaamse overheid eigenlijk niet op zijn strepen staat. Ze heeft eigenlijk nooit veel te zeggen gehad over de luchthaven, of wil daarover niet veel te zeggen hebben.

Het Vlaams Gewest heeft nochtans hierover wel de bevoegdheid. De inwoners van het Vlaams Gewest worden geplaagd in de buurt. Men vraagt zich af waarom men niets doet. Wat we zelf doen, zouden we toch beter kunnen doen. Op milieuhygiënisch vlak staan we nergens wat luchthavens betreft. Niemand kan ontkennen dat luchthavens hinderlijke inrichtingen zijn. Het vliegverkeer is overigens de meest vervuilende vorm van transport. Meer dan 250.000 mensen worden gehinderd door het lawaai van de burgerluchtvaart, niet alleen door vliegende toestellen, maar ook door het warmdraaien of proefdraaien.

Vermits luchthavens hinderlijke inrichtingen zijn, moeten ze eigenlijk worden opgenomen in de Vlaamse, in de milieureglementering van het Vlaams Gewest. Als een inrichting daarin is opgenomen als zijnde hinderlijk, dan kunnen er normen worden opgelegd. In dit geval gaat het om normen over geluid en luchtvervuiling. De vergunning kan afhankelijk worden gesteld van het al dan niet respecteren van de normen.

De geluidsnormen moeten uiteraard zowel binnen als buiten de woning worden bepaald. Er zijn al discussies over geweest. Mijnheer de minister, u hebt een geluidsisolatiepremie beloofd, wat volgens ons een zeer minieme maatregel is. Men gaat er dan vanuit dat iedereen altijd binnen de woning blijft, en dan nog met gesloten ramen en deuren. De normen kunnen worden getoetst aan en vergeleken met die van andere luchthavens. We hoeven die dus zelf niet uit te vinden.

Er moeten ook normen komen tegen de emissies van vliegtuigen, zoals roet, koolwaterstoffen, CO, CO₂, waterdamp en stikstofdioxide. Deze gassen – behalve dan koolstofdioxide en waterdamp – komen met de modernste motoren misschien minder in de lucht terecht. Er worden echter nog genoeg van deze deeltjes uitgestoten.

Bij overschrijding van de normen kunnen er boetes worden opgelegd. Die boetes kunnen worden geïnd. Dat komt dus neer op een reële sanctie voor de luchthavenautoriteiten. Dat zal hen aanzetten tot een mens- en milieuvriendelijk beleid.

Ik had het in eerste instantie over de luchthaven van Zaventem. Dit geldt echter uiteraard ook voor de regionale luchthavens van Oostende en Deurne,

Verwimp-Sillis

en voor de militaire luchthavens. Voor Oostende en Deurne beschikken we over een grote bevoegdheid; voor de laatste betreft het een gedeelde bevoegdheid. U gaat ervan uit dat Vlaanderen weinig te zeggen heeft over die militaire luchthavens. Wij zijn echter van oordeel dat u als minister van Leefmilieu verantwoordelijk bent voor het welzijn van de bevolking die in de buurt van die luchthavens woont.

Mijn vragen liggen dan ook voor de hand. Waarom zijn de luchthavens niet opgenomen in Vlarem II? Bent u bereid om deze daarin te integreren? En bent u bereid om de normen op zo'n wijze vast te leggen dat men niet enkel economische, maar ook mensvriendelijke maatstaven hanteert?

De voorzitter : Minister Kelchtermans heeft het woord.

Minister Theo Kelchtermans : Het is niet de eerste keer dat we het over dit onderwerp hebben. Ik kan hier andermaal bevestigen dat er een uitdrukkelijk onderscheid moet worden gemaakt tussen de gewestelijke en federale bevoegdheden. Het federale niveau is bevoegd voor de reglementering van het luchtverkeer, voor de vliegveiligheid en dus ook voor de productnormen waaraan vliegtuigen moeten voldoen. In titel II van Vlarem worden de bevoegdheden van het Vlaams Gewest behandeld. Daarin worden milieukwaliteitsnormen voor geluid vastgesteld. Die normen hebben betrekking op het geluid in open lucht en op binnenshuis opgevangen geluid.

Met betrekking tot de vliegvelden is er verder nog een milieueffectregeling. Daarover hadden we het ook gisteren, naar aanleiding van het internationale verdrag. Als er een ingrijpende wijziging aan de vlieghaven gebeurt, met de aanleg van start- en landingsbanen van tenminste 2.100 meter, dan zijn overeenkomstig de EU-regels ook de bepalingen van het MER-rapport verplichtend.

De essentie van uw interpellatie komt neer op de vraag of in de indelingslijst van Vlarem II de vliegvelden moeten worden opgenomen als bedrijfseenheden. Daardoor zou men onder bepaalde voorwaarden een specifieke vergunning voor de exploitatie van een luchthaven kunnen afleveren. Hiervoor kunnen we argumenten pro en contra aanhalen. Als men dat zou doen, dan moet men er ook zeker van zijn dat men de consequenties van die beslissing kan dragen.

Als u me dus vraagt wat mijn intenties zijn, dan antwoord ik dat er meer argumenten zijn om de luchthavens als bedrijfseenheden te beschouwen dan argumenten om aan een struisvogelpolitiek te doen en het probleem te negeren. Deze discussie wordt momenteel gevoerd naar aanleiding van de aanpassingen van de Vlarem-bepalingen. Het is natuurlijk de vraag of de Vlaamse regering me daarin zal volgen.

De voorzitter : Mevrouw Verwimp heeft het woord.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Ik dank de minister voor zijn weliswaar bondig, maar toch zeer duidelijk antwoord. Verwijzend naar de ervaringen uit het verleden wil ik benadrukken dat de minister toch een zeker gewicht kan uitoefenen binnen de Vlaamse regering. Ik reken er dan ook op dat hij dit gewicht in de schaal zal gooien om de regering van zijn standpunt te overtuigen.

Wat de normdefiniëring betreft, wil ik erop aandringen om niet enkel economische criteria te hanteren. Men moet ook oog hebben voor het leefcomfort van de bevolking die in de buurt van de luchthavens woont.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van mevrouw Cecile Verwimp-Sillis tot de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling, over de gewestelijke aspecten van de problematiek inzake radioactief afval uit de biomedische wereld

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Verwimp tot de heer Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling, over de gewestelijke aspecten van de problematiek inzake radioactief afval uit de biomedische wereld.

Mevrouw Verwimp heeft het woord.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, de ziekenhuizen en laboratoria voor klinische biologie produceren verschillende soorten afval. Ik wil hier bijzondere aandacht vragen voor een bepaald soort afval. Bij onnauwkeurige behandeling kan dat afval gevaarlijk zijn voor de volksgezondheid. Dat afval ligt gewoonlijk in de buurt van ziekenhuizen. Het zou nogal absurd zijn om de volksgezondheid in de buurt van ziekenhuizen in gevaar te brengen.

Verwimp-Sillis

Het gaat in het bijzonder om ziekenhuisafval dat besmet is met radio-isotopen. Radio-isotopen zijn onstabiele kernen die de mens produceert als hij stabiele deeltjes bombardeert met kleine snelle deeltjes. Die radio-isotopen worden gemaakt omdat zij ioniserende stralen uitzenden. Naargelang de aard van het radio-isotoop komen er alfa-, bèta of gammastralen vrij. De straling is op zich gevaarlijk, maar biedt ook mogelijkheden. Die stralen kunnen woercellen in een tumor vernietigen. Ze kunnen ook kiemcellen of bacteriën – bijvoorbeeld in voedingsmiddelen – doden. Men gebruikt ze eveneens voor het bewaren van voedingsmiddelen. Ze hebben ook het voordeel dat ze gemakkelijk kunnen worden gedetecteerd en met de geigerteller geteld. Op basis van die eigenschap worden ze gebruikt als merkers : in de landbouw om na te gaan hoe gewassen bepaalde atomen of ionen opnemen; in de metallurgie om de correcte dikte van een plaat te meten; in de petrochemie om verschillende koolwaterstoffen of aardolieproducten van elkaar te scheiden; en tot slot ook in de geneeskunde. Daar worden de radio-isotopen gebruikt voor biomedisch onderzoek, diagnoses en therapieën. Men onderzoekt namelijk de opname en het vervoer doorheen het lichaam van die deeltjes, omdat de biochemische eigenschappen van de radio-isotoop eigenlijk niet verschillen van die van de gewone isotoop, dus van de producten die we via onze voeding, onze ademhaling of geneesmiddelen in het lichaam krijgen. Men kan deze radioactieve isotopen dus met de geigerteller volgen, terwijl men van de gewone deeltjes niet weet waar ze zich bevinden. Men weet van de radioactieve deeltjes dan ook precies wanneer en in welk orgaan ze al dan niet worden opgenomen. Uiteraard gebruikt men hiervoor radio-isotopen die een straling uitzenden die energiearm is en een korte levensduur heeft. De levensduur van een radio-isotoop wordt bepaald door zijn halveringstijd. Dat is de tijd waarna het deeltje de helft van zijn radioactiviteit heeft verloren.

Minister Theo Kelchtermans : Let maar op want dit is een examenvraag. (*Hilariteit*)

De voorzitter : Mag ik uw aandacht vragen voor de interpellatie van mevrouw Verwimp. Voor degenen die nog de ambitie hebben om deel te nemen aan het programma Herexamen, is dit een zeer nuttige ervaring.

Mevrouw Verwimp heeft het woord.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Behalve tritium en koolstof 14 hebben alle isotopen een korte levensduur. Een bepaald isotoop van ijzer heeft een halveringstijd van 8,2 uur. Voor een ander isotoop van hetzelfde metaal bedraagt hij 45 dagen. De halveringstijd van strontium bedraagt 52 dagen, die van jodium 13 uur. De halveringstijden verschillen dus. Wanneer het echter gaat om een halveringstijd van minder dan een half jaar, dan spreekt men van kortlevende isotopen. Men gaat er dan van uit dat radio-isotopen met lage straling ongevaarlijk zijn geworden na tien keer de halveringstijd, dus wanneer de radioactiviteit tien keer tot de helft is gereduceerd. Op dat moment blijft nog ongeveer één duizendste van de aanvankelijke radioactiviteit over.

Dit betekent dat men deze stoffen volgens de wettelijke regeling vijf jaar afgeschermd moet bewaren. Daarna worden ze dan verhandeld zoals gewoon ziekenhuisafval. Zolang de deeltjes radioactief zijn, behoren ze eigenlijk tot het domein van Niras en zijn we er niet voor bevoegd. Maar als de wettelijke bewaringstijd na die vijf jaar verstreken is, wordt dit zoals gezegd normaal ziekenhuisafval en valt het onder de bevoegdheid van Ovam.

Uit een studie van een paar jaar geleden blijkt dat er problemen zijn, en dat de ziekenhuizen dit laagradioactief afval gewoon opstapelen in zakken die in de kelders worden bewaard. Het gebeurt zelden dat ze daar vijf jaar blijven liggen. Vaak wordt het radioactief afval voor verwerking meegenomen met het gewone medische afval. Meestal wordt het verbrand en komt de ioniserende straling ongecontroleerd in de omgeving van de verbrandingsovens terecht. Niras staat in voor de controle van radioactief afval en maakt daarvoor gebruik van geigertellers. Nu blijkt dat de tellers die Niras gebruikt, bestemd zijn voor meer energierijke straling. Ze zijn namelijk geïkt op kobaltbronnen. Voor radioactief afval is de straling veel minder energierijk dan die kobaltbron, zodat de straling die vrijkomt, niet wordt gedetecteerd. Niras is dus eerder geneigd om het afval mee te geven. Volgens hun tellers is het immers niet meer radioactief.

Ik kom tot de concrete vragen. Hoe gebeurt de overname van dit afval door Ovam, en over welke controlemogelijkheden beschikt Ovam daarvoor ? Heeft Ovam reeds dergelijk afval overgenomen ? Zo ja, hoeveel, en waar gebeurde dit ? Hebt u hierover in de interministeriële vergadering overlegd met de federale minister onder wiens bevoegdheid het Niras valt, en met welk resultaat ?

De voorzitter : Minister Kelchtermans heeft het woord.

Minister Theo Kelchtermans : Het medisch afval dat radioactief is, valt inderdaad volledig buiten de bevoegdheid van het Vlaams Gewest. De controle op de opslag en de verwerking van radioactief afval gebeurt door de Nationale Instelling voor Radioactief Afval en Verrijkte Splijtstoffen, kortweg Niras. Deze instelling is eveneens bevoegd voor het afleveren van een attest waaruit blijkt dat het afval niet meer radioactief is. Ovam is niet bevoegd, noch uitgerust om dergelijke controles uit te voeren. Na de aflevering van een attest door Niras moet het afval worden verwerkt conform de bepalingen voor de verwerking van medisch afval. Dit afval wordt samen met het risicohoudend medisch afval opgehaald en verwerkt. Uit uw toelichting meen ik te begrijpen dat wanneer Niras vaststelt dat het afval niet meer radioactief is, dit nog vijf jaar afzonderlijk moet worden bewaard. Of heb ik dit verkeerd begrepen ?

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Normaal moet het vijf jaar bewaard blijven. Na die vijf jaar, zijnde tienmaal de halveringstijd voor het langstlevende isotoop, is de radioactiviteit als verwaarloosbaar te beschouwen.

Minister Theo Kelchtermans : Maar wanneer levert naar uw mening de Niras dat attest af ?

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Op dat ogenblik, dus na de periode van vijf jaar.

Minister Theo Kelchtermans : Als Niras na die vijf jaar een attest aflevert waaruit blijkt dat het niet meer radioactief is, dan wordt het als normaal afval beschouwd. Dan wordt het dus ook verpakt, opgehaald en verwerkt conform de bepalingen voor risicohoudend afval, wat ziekenhuisafval immers is. Het wordt dus ook verwijderd in overeenstemming met de voorschriften betreffende de verwijdering van het risicovol medisch afval.

Wat uw tweede vraag betreft, de OVAM beschikt niet over specifieke gegevens betreffende de hoeveelheid radioactief afval die jaarlijks ontstaat in de Vlaamse ziekenhuizen. We hebben wel specifieke gegevens over ziekenhuisafval, waarbij deze soort van afval is inbegrepen : na vijf jaar krijgt het immers het statuut van ziekenhuisafval. Die gegevens kan ik u dus bezorgen, maar over specifieke gegevens omtrent de hoeveelheden radioactief afval beschikt de OVAM niet, omdat dit niet behoort tot onze bevoegdheid. Tot vandaag werd over deze problematiek geen overleg gepleegd,

noch op ministerieel niveau, noch tussen de OVAM en de Niras. Rekening houdend met de door u gestelde vragen, zal ik de OVAM verzoeken met de Niras te overleggen over de attestering en wat daarna gebeurt, opdat duidelijkheid wordt verschaft in deze zaken.

De voorzitter : Mevrouw Verwimp heeft het woord.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Ik dank de minister voor zijn antwoord. Zoals u de situatie schetst, is ze wettelijk. In de interpellatie verwees ik echter naar het feit dat er in 1994 of 1995 een studie heeft plaatsgevonden, waaruit blijkt dat dit alles niet zo verloopt : er zijn wel degelijk problemen. Onlangs werd in het nieuws gesignaleerd dat er in de buurt van Leuven – ik vermoed dat het hier dan gaat over het ziekenhuis Gasthuisberg – problemen zijn in verband met dat radioactief afval. Ik wil derhalve vragen over welke mogelijkheden de Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij beschikt om dit te voorkomen. Ze zouden op zijn minst uitgerust moeten zijn met tellers, om dat afval te kunnen controleren.

Minister Theo Kelchtermans : Als er een attest is van de Niras, de instelling die daar binnen de federale bevoegdheid specifiek verantwoordelijk voor is, dan gaat men ervan uit dat zo werd aangetoond dat het materiaal niet meer radioactief is. Er is dus geen controle op de controle.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Toch is het zo dat de grote ziekenhuizen wel over specialisten beschikken die met controle-apparatuur werken. De kleine ziekenhuizen en laboratoria hebben die mensen echter niet : zij zetten soms gewoon die zakken in de kelder, waarna ze worden weggenomen. Daar is dus een schrijnend gebrek aan controle door de Niras.

Minister Theo Kelchtermans : Als u dit probleem op deze manier stelt, roept het ook bij mij een aantal vragen op. Mocht dit alles inderdaad vrij nonchalant en slordig gebeuren, wat ik betwijfel, dan zal dit wel duidelijk worden. Ik zal derhalve aan de OVAM vragen dat ze met betrekking tot deze vragen contact opnemen met de Niras en dat ze me precies meedelen hoe dit in werkelijkheid verloopt en of er inderdaad nog hiaten zijn die moeten worden gedicht.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Kan ik daar dan de resultaten van inkijken ?

Minister Theo Kelchtermans : Ik zal u daar de resultaten van meedelen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer Freddy De Vilder tot de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling, over het uitblijven van een decretale onderbouw voor het integraal waterbeheer en het rivierbeleid

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer De Vilder tot de heer Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling, over het uitblijven van een decretale onderbouw voor het integraal waterbeheer en het rivierbeleid.

De heer De Vilder heeft het woord.

De heer Freddy De Vilder : Mijnheer de minister, in het ontwerp van gewestelijk milieubeleidsplan, het MINA 2-plan, wordt als doelstelling voor de planperiode het vormgeven van het integraal waterbeheer om te komen tot gezonde rivierbekkens als essentieel uitgangspunt naar voren geschoven inzake thema's zoals de verontreiniging van het oppervlaktewater en verdroging. Beide thema's vormen in belangrijke mate de ruggengraat van het voorliggende milieubeleidsplan, niet in het minst omdat ook de resultaten van de zwaar benadrukte gebiedsgerichte invulling van het milieubeleid afhankelijk zullen zijn van de wijze waarop het gewestelijk beleid vorm geeft aan de structurele en decretale onderbouw van een integraal waterbeheer. Het ontbreken van een decretaal onderbouwde en structureel gecoördineerde aanpak belemmert echter in belangrijke mate de planmatige invulling van de visie inzake integraal waterbeheer. Al te vaak ontstaan vandaag in diverse administraties visies en initiatieven naast elkaar, zonder dat een gestructureerde afstemming mogelijk wordt gemaakt. Iedereen heeft vandaag de mond vol van een integraal waterbeleid, maar de noodzakelijke beleidsintegratie blijft dode letter. Het was trouwens mee vanuit de bekommernis voor een geïntegreerde aanpak dat u eertijds de commissie-Bocken de opdracht gaf een gestructureerde en samenhangende onderbouw voor het milieubeleid uit te werken. Terecht verbaasde de Mina-Raad er zich in haar MINA 2-advies over dat in het voorontwerp van gewestelijk milieubeleidsplan, ik citeer, nergens sprake is van een decretale onderbouw in het integraal waterbeleid, dat zich moet baseren op een globale visie op waterkwaliteit en -kwantiteit.

Einde citaat. Nochtans duidt het plan het ontbreken van bindende afspraken aan als knelpunt. Uit vroegere adviezen blijkt dat alle betrokken partijen en organisaties vragende partij zijn wanneer het aankomt op een degelijk juridisch instrument. Bovendien is voor diverse vooropgestelde maatregelen een decretale onderbouw noodzakelijk. Terzake verwijst de Mina-Raad onder de rubriek Kwaliteit van de integrale bekkenbeheersplannen naar haar vroegere adviezen. Ook de commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud heeft in haar advies van 15 juli uitdrukkelijk voor decretale duidelijkheid en zekerheid gepleit. Ik citeer nogmaals : het integraal waterbeleid is de basisfilosofie achter het beleid. Dit veronderstelt, naast een goed ambtelijk overleg, ook decretale duidelijkheid en zekerheid. Einde citaat.

Tevens heeft de commissie vooropgesteld dat het voor de coherentie van de regelgeving essentieel is dat het werk van de interuniversitaire commissie voor de Herziening van het Milieurecht snel tot een besluitvorming komt, in het parlement wordt besproken en ten slotte wordt uitgevoerd. In het definitieve ontwerp van het milieubeleidsplan zoals het door het planningsteam aan de minister werd bezorgd, wordt deze visie gesteund. Er wordt uitdrukkelijk voor geopteerd om in het decreet Integraal Waterbeheer een overlegstructuur op Vlaams niveau op te richten. Tevens is gestipuleerd dat de bekkenoverlegstructuren operationeel moeten worden en dat een integraal beheersplan moet worden opgesteld. Deze aanpak sluit volledig aan bij de in het regeerakkoord verwoorde visie. Daarin staat dat de beleidsvisies en beleidsplannen inzake waterbeheersing en beveiliging tegen overstromingen, rioolwatercollectering en afvalwaterzuivering, waterwinning en watergebruik en ecologie op elkaar moeten worden afgestemd om een maatschappelijk aanvaard integraal waterbeleid tot stand te brengen. Die visies en plannen worden vervolgens in het kader van de bekkenwerking ter maatschappelijke toetsing voorgelegd aan de representatieve belangengroepen en besturen. Het regeerakkoord zegt dat de bekkenwerking via bestuursmaatregelen zal worden georganiseerd, met het oog op voldoende rechtszekerheid en afdwingbaarheid.

Mijnheer de minister, ik hoop dat ik u met deze interpellatie kan overtuigen van de noodzaak om het decreet Integraal Waterbeheer dringend uit te voeren. Uit mijn contacten met openbare besturen, gemeenten en milieubewegingen blijkt immers heel duidelijk dat er nood is aan een concrete juri-

De Vilder

dische onderbouw voor het integraal waterbeheer en aan de organisatie van het rivierbekkenbeleid.

Zo komen we bij de VIWC's. In een advies van 4 april 1996 over uw beleidsbrief schreef de Mina-Raad in verband met het door u voorgestelde Vlaams Integraal Wateroverlegcomité dat het slechts een vrijblijvend overleg tussen de betrokken overheidsdiensten betreft. Mijnheer de minister, kunt u vandaag wat meer duidelijkheid verschaffen over de precieze opdracht van een dergelijk VIWC? Is het de bedoeling dat het VIWC gaat fungeren als administratief overlegorgaan voor alle overheidsdiensten, ongeacht waaronder ze beleidsmatig ressorteren en ongeacht de beleidsniveaus die rechtstreeks of onrechtstreeks betrokken zijn bij het waterbeheer? Wordt dit VIWC ook het forum waar het beleidsvoorbereidend administratief overleg inzake waterbeheer moet plaatsvinden? Wat is de relatie met het planningsteam, dat op basis van het decreet Algemene Bepalingen Milieubeleid toch wel een centrale beleidsvoorbereidende taak kreeg toegewezen? Wat is de juridische band tussen het VIWC en haar opdrachten enerzijds en het bestaande decreet en de besluiten binnen het kader waarvan de betrokken overheidsdiensten hun taken moeten vervullen anderzijds?

In het verleden werden vijf bekkencomités opgericht. Deze bekkencomités werken vandaag nog steeds zonder enige overkoepelende structuur of afstemming en ze worden meer gedragen door de persoonlijke inzet van enkele ambtenaren dan door een bewuste beleidsdoelstelling. Voor zover ik weet, heeft er al jaren geen vergadering van de overkoepelende stuurgroep meer plaatsgevonden. Het ontbreken van een doorzichtige juridische onderbouw staat duidelijk als oorzaak van de toenemende ongeïnteresseerdheid vermeld. Het maatschappelijk overleg beperkt zich dan ook tot enkele formele adviesvragen over het technische plan Aquafin. Er is geen structuur- of beleidsvisie. De dalende participatie van de gemeenten in deze bekkencomités dreigt het maatschappelijke debat steeds meer te beperken tot een gesprek tussen ambtenaren. Opdat de milieuconvenanten, vooral dan op provinciaal vlak, een maximaal effect zouden hebben, moeten deze bekkens nochtans een heel belangrijke rol spelen. Als belemmering voor de organisatie van de ontbrekende bekkens wordt vooral het ontbreken van een concreet juridisch toetsingskader inzake opdrachten, samenstelling, opvolging, afspraken en betrokkenheid van alle besturen en openbare diensten vermeld. Dit zijn duidelijke knelpunten die zonder juridische rege-

ling geen afdoende oplossing kunnen krijgen. Nochtans heeft de vorige Vlaamse regering na advies van de SERV- en Mina-Raad op 7 december 1994 een voorontwerp van decreet houdende organisatie van het Integraal Waterbeheer en een voorontwerp betreffende de Bescherming van de Oppervlaktewateren tegen Verontreiniging goedgekeurd en voor advies voorgelegd aan de Raad van State.

Gelet op de rechtstreekse betrokkenheid van de minister bij het uitwerken van dit voorontwerp, vraag ik wat de bezwaren zijn om dit voorontwerp, dat een solide basis geeft aan de door iedereen gevraagde juridische onderbouw, te hernemen voor de politieke invulling. Welke fundamentele bezwaren zijn er, mijnheer de minister? Gelet op de noodzaak van een aanpak die het beleidsniveau overschrijdt, kunt u het met mij eens zijn dat een decreet absoluut noodzakelijk is. Zonder decretale onderbouw van het integraal waterbeheer zouden de dure gewestelijke milieu-investeringen inzake zuivering en waterbeheersing immers niet op de noodzakelijke beleidsafstemming van de provinciale, gemeentelijke en andere overheidsinstanties, zoals Polders en Wateringen, kunnen rekenen. Bovendien wordt op die manier eenzelfde intersectorale beleidsaanpak inzake integraal waterbeheer mogelijk. Hierdoor vermijdt men dat in elk sectoraal decreet of besluit een afzonderlijke regeling moet worden getroffen. Een degelijke decretale onderbouw van het integraal waterbeheer komt ook de geloofwaardigheid van het kwaliteitsbeleid inzake oppervlaktewater ten goede.

Op Europees vlak wordt enerzijds een discussie over de kaderrichtlijn Water gevoerd. De centrale vraag naar een georganiseerd rivierbekkenbeleid ligt daar voor. Experts uit België en Vlaanderen moeten een standpunt innemen. Een duidelijk antwoord van de minister zou ook voor de experts verhelderend zijn. Anderzijds werd het rivierbekkenbeleid in de ons omringende landen en regio's inmiddels decretaal onderbouwd.

Ten slotte zou een decretale onderbouw ook de implementatie van de bekkenbenadering in de betrokken overheidsdiensten op beleidsmatige wijze kunnen invoeren, zowel structureel als op het vlak van de responsabilisering van de ambtenaren bij de uitvoering van hun opdrachten.

Mijnheer de minister, tot besluit hoop ik dat u het door mij geformuleerde voorstel wilt steunen en dat u dringend werk maakt van de decretale onderbouw van het integraal waterbeheersbeleid, zodat er op een solide basis kan worden gewerkt aan de

De Vilder

structurering van het resultaatgerichte rivierbekkenbeleid. Ik hoop dat u op basis van het geleverde voorbereidende werk eerstdaags het ontwerp van decreet aan de commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud zult voorleggen.

De voorzitter : De heer Malcorps heeft het woord.

De heer Johan Malcorps : Ik wens eerst en vooral te zeggen dat het mij een bijzonder genoegen doet dat de SP-fractie deze vraag zo duidelijk stelt. Blijkbaar is hun frank dan toch gevallen.

Als ik kijk naar wat er in het MINA-2-plan staat, ben ik nogal pessimistisch, tenzij de minister zo dadelijk een zwenking maakt en verklaart toch prioriteit te zullen verlenen aan de decretale onderbouw en zo in te gaan op de vraag van de heer De Vilder.

Als ik de tweede versie van het MINA-2-plan vergelijk met de eerste versie, dan stel ik vast dat in de eerste versie gezegd wordt dat de aanpak van het hele waterzuiveringsbeleid moet uitgaan van een integraal waterbeheer, iets waar de heer De Vilder nu ook sterk voor pleit. In de nieuwe versie heeft men het echter over de voortzetting van de bestaande beleidslijnen als eerste en belangrijkste aandachtspunt, om zich vervolgens te wagen aan, en ik citeer : de aanvullende aanpak die uitgaat van het integraal waterbeheer. Einde citaat.

Dit is uiteraard een groot verschil. Ofwel zegt men dat het integraal waterbeleid het vertrekpunt is, ofwel kiest men voor een aanpak die complementair is met het lopende beleid. Men opteert nu voor de laatste keuze. Men goochelt een beetje met integraal waterbeleid en bekkencomités, maar men kiest er niet voor om de zaak structureel te organiseren vanuit een visie op integraal waterbeleid zoals door heel wat milieubewegingen gevraagd.

Belangrijk is dan ook dat de maatregelen die invulling willen geven aan het integraal waterbeleid, door de regering niet bindend werden verklaard, bijvoorbeeld actie 52 en initiatief 53. In actie 129 wordt dan weer voorzien in de oprichting van een overlegstructuur op Vlaams niveau voor integraal waterbeheer, maar – en dat is heel belangrijk – de voorbereiding en operationalisering van het decreet Integraal Waterbeheer is door de regering expliciet geschrapt en dus niet bindend verklaard.

De maatregelen die neerkomen op een voortzetting van de huidige, meer informele aanpak krijgen

dan wel steun. Ik verwijs in dit verband bijvoorbeeld naar de acties 130 en 131. Het integraal waterbeheer wordt pro memorie wel nog vermeld in het initiatief 150 en het rijtje moet afgewerkt worden in het kader van het decreet-Bocken, waarnaar de minister zo dadelijk wel naar zal verwijzen.

Ik herhaal echter dat men niet voorzien heeft in een decretale onderbouw. Ik hoop dat de minister mij zal tegenspreken als ik zeg dat men nu gewoon wat verder moddert op de eerst gekozen piste, namelijk integraal waterbeleid in de marge.

Ik wou ook nog even verwijzen naar een ander belangrijk aspect in MINA-2, namelijk het hoofdstuk met betrekking tot de verdroging. Ook in dit deel wordt fors gekapt in de plannen rond integraal waterbeheer. Actie 61 om een strategisch plan voor de watervoorziening op te maken en actie 62 om waterhuishoudingsplannen op te stellen als onderdeel van bekkenbeheerplannen, zijn niet bindend verklaard. Zoiets is onbegrijpelijk. Daardoor wordt elk geloofwaardig beleid inzake verdroging onderuit gehaald.

Hetzelfde geldt voor de opmaak van een nieuwe wetgeving over de kwantitatieve waterhuishouding. Dit wordt gekoppeld aan een decreet Integraal Waterbeheer, maar dat wordt dus – naar ik vrees – wachten op sint-juttemis. Intussen wil men niet stilzitten. In afwachting van een nieuwe wetgeving wordt voor de lokale besturen een vernieuwde subsidieregeling voor het beheer van onbevaarbare waterlopen uitgewerkt, en worden hogere subsidiepercentages toegekend bij toepassing van natuurtechnische milieubouw in het kader van actie 71. Mijn interpretatie hiervan is dan ook dat alles gewoon doorgaat, maar zonder een overkoepelende visie over een integraal waterbeleid.

Ik hoop dat de minister dit alles met klem zal tegenspreken en zal zeggen dat ik ongelijk heb. Ik zal ongelijk bekennen als men mij zo dadelijk zegt dat integraal waterbeleid wel degelijk als uitgangspunt wordt genomen.

De voorzitter : Minister Kelchtermans heeft het woord.

Minister Theo Kelchtermans : In onze beleidsbrief Het leefmilieu in Vlaanderen van oktober 1995, staat dat het integraal waterbeheer uit een drieluik bestaat : kwantiteitsbeheer, kwaliteitsbeheer en dus ook de integratie van zowel het oppervlakte- als het grondwater.

Kelchtermans

Het gebruik van het water voor zijn vele functies wordt geregeld door een grote verscheidenheid aan wetgevingen. Als gevolg hiervan liggen ook de administratieve geledingen die de uitvoering en de bewaking als opdracht hebben, verspreid over verschillende bestuursniveaus en -organen. Dit vormt dus op zich reeds een probleem.

Deze verscheidenheid op het vlak van wetgeving en structuren kan enkel omgezet worden in een integraal waterbeheer door de realisatie van een bestuurlijk netwerk dat waakt over een adequate coördinatie van de diverse betrokken sectoren.

Op onze bevoegdheidsdomeinen hebben we hiervoor het Vlaams Integraal Wateroverlegcomité opgericht onder leiding van de secretaris-generaal van het departement Leefmilieu en Infrastructuur, dit als een forum waar alle kwaliteits- en kwantiteitsbeheerders van oppervlakte- en grondwater elkaar regelmatig moeten ontmoeten. In de schoot van een dergelijk comité kunnen alle betrokkenen hun respectieve ontwerpprogramma's toelichten, aan elkaar toetsen en dus op elkaar afstemmen.

Het Vlaams Integraal Wateroverlegcomité bestaat aldus uit de Vlaamse administraties, belast met het kwalitatief en kwantitatief waterbeheer. Dit zijn concreet de Vlaamse milieumaatschappijen, Aminoal, de provincies, de gemeenten, de Polders en Wateringen en dus ook de drinkwatersector.

In het MINA-plan, waarnaar de heer Malcorps heeft verwezen, worden wel degelijk meerdere concrete opdrachten aan het Vlaams Integraal Wateroverlegcomité toegewezen. Het VIWC zal hieraan als initiatiefnemer voor de actie 129 de verdere uitvoering geven.

Naast actie 129 kreeg het VIWC ook actie 130, het operationaliseren van de bekkenoverlegstructuren, en actie 131, het opmaken van integrale bekkenbeheersplannen, als opdracht. De heer Malcorps beweert dat dit enkel indicatieve acties zijn, maar volgens mijn informatie behoren ze tot de lijst van de bindende acties. Dit is belangrijk voor de discussie, want betekent dat wij ons strikt aan deze acties moeten houden.

Op de tweede vraag van de heer De Vilder antwoord ik dat het Vlaams Integraal Wateroverlegcomité een forum voor overleg is, dat onafhankelijk van het planningsteam werkt. Het planningsteam stelt ter uitvoering van het decreet over de algemene bepalingen van het milieubeleid, de hoofdba-

kens voor. De administratie voert, wanneer het milieubeleidsplan is goedgekeurd door Vlaamse regering, de voorgestelde acties uit. Elke actie die betrekking heeft op het waterbeleid en waar overleg nodig is om tot een integrale aanpak te komen, zal, ook al werd dit niet wettelijk vastgelegd, aan het VIWC ter bespreking worden voorgelegd. Aangezien de verschillende betrokken administraties zowel in het VIWC als in het planningsbureau zetelen, bestaat er een goede samenwerking tussen beide en zijn misverstanden quasi uitgesloten.

Vroeger hebben we reeds een discussie gehad over de opportuniteit van een decreet of van een andere maatregel. Ik heb toen steeds de werking van de bekkencomités verdedigd. Onder mijn verantwoordelijkheid gingen die comités van start. Mijn opvolger, toenmalig minister De Batselier, heeft hun belang vergroot. Ook hij heeft zich afgevraagd of er geen decretale structuur aan moest worden gegeven. Het regeerakkoord van 14 juni 1995 stelde echter in dit verband dat de bekkenwerking bij bestuursmaatregel zal worden georganiseerd. We kunnen het bestaan van het VIWC zien als zo een maatregel. In elk geval is het een goed forum om de globale coördinatie van de bekkenwerking te verzekeren.

Anderzijds vinden wij dat het geheel van de milieuwetgeving moet passen in het voorontwerp van decreet-Bocken, dat als basis voor de Vlaamse milieuwetgeving moet dienen. In het voorontwerp wordt vaak verwezen naar het integraal wateroverleg en veel aspecten van dit debat zijn terug te vinden in dat voorontwerp. Het decreet bevindt zich nu voor een eerste advies bij de SERV en bij de Mina-Raad.

Een decreet en een besluit van de Vlaamse regering zijn bestuursmaatregelen, maar wij hebben altijd gearzeld om een te strakke structuur op te leggen aan een zaak die op informele wijze goed werkt en daardoor al een formele structuur heeft gekregen. In elk bekkencomité werd de invulling van de bepalingen aangepast aan de omstandigheden. Ik heb ervaren dat hetzelfde geldt voor lokale besturen. Indien men met een decreet over de milieuadviesraden alles tot in de kleinste details zou vastleggen, dan zou het effect op het terrein hieronder lijden. Hetzelfde hebben wij vroeger bij de Cultuurraden gezien. Eerst hebben ze goed werk geleverd, maar na een tijd waren ze zo met de details bezig, dat ze de eigenlijke werking over het hoofd zagen.

De milieuadviesraden krijgen nu genoeg vrijheid van de gemeentes. Sommigen vinden deze nog te

Kelchtermans

beperkt, maar over het algemeen wordt van de raden gezegd dat ze goed werk leveren. Ze vallen onder de autonomie van de gemeentes. Volgens mij moet dezelfde speelruimte worden gegeven aan de verschillende bekkens. Ik aarzel dus om via een decreet te werken. Er bestaan wel argumenten om het Vlaams Integraal Wateroverlegcomité via een omzendbrief of een besluit van de Vlaamse regering meer eenvormigheid te geven. Het MINA-plan kan hiervoor als basis dienen. Ik zal hierover nadenken en u mijn conclusies bezorgen.

De voorzitter : De heer De Vilder heeft het woord.

De heer Freddy De Vilder : Het initiatief dat de minister aankondigt kunnen we alleen maar toejuichen. U hebt gesproken over het voorontwerp van het decreet-Bocken. We willen de verdere ontwikkeling daarvan afwachten. We blijven er wel van overtuigd dat de betrokkenen vragende partij zijn voor een decretale onderbouw.

De voorzitter : De heer Malcorps heeft het woord.

De heer Johan Malcorps : De minister is zeer duidelijk geweest. Zijn antwoord op de vraag van de heer De Vilder was negatief. Hij doet een aantal toegevingen, maar die stonden al in MINA-2. De stroomlijning van het huidige beleid en van de werking van de bekkencomités staat daar al in. Er staat heel duidelijk : de regering heeft beslist, dus die zaken zijn bindend.

De regering heeft de voorbereiding van de operationalisering van het integraal waterbeheer niet bindend verklaard. Dat zal tijdens deze zittingsperiode niet meer aan bod komen. Het decreet-Bocken, dat in fases zal worden uitgevoerd, is een zoethoudertje. Ik betreur dit ten zeerste, samen met de SP.

Het gaat niet alleen om de werking van de bekkencomités, maar ook om het hanteren van bekkengerichte kwaliteitsdoelstellingen in bepaalde regio's. Het vergunningenbeleid mag eveneens worden herbekeken en aangepast aan die doelstellingen. Al die zaken waren gepland in een ontwerp van decreet van de heer De Batselier. Dit blijft nu weer in de lade liggen.

De voorzitter : Minister Kelchtermans heeft het woord.

Minister Theo Kelchtermans : Ik sluit dit niet uit als een van de volgende stappen. Over de doelstellingen zijn we het eens. Ik kan hetzelfde misschien bereiken door de werking inhoudelijk te verruimen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

[...]

– *De vergadering wordt gesloten om 13.00 uur.*
